

HÁTSÓ FÜVÉS

Búzamező

CSILLAG PÉTER »

„Különösen a nyarak voltak izgalmasak. Már Pesten laktunk, de ahogy vége volt az iskolának, a bizonyítványosztást meg sem várva rohantam Szántóra. Rohantam, hogy felülhessek nagyapám mellé a bakra. Egyszer csépeletlen búzakévéket fuvaroztunk, gödörbe zötytyent, majd felborult velünk a kocsí, én a kék alá zuhantam. Irtózatos volt a riadalom...

Igen, csupa-csupa kaland és izgalom volt a falusi élet, minden bokrban titok lappangott, csoda várt. Varázsa volt, íze és illata mindennek, s érdekes, ennyi év után is fel tudok magamban idézni illatokat és zamatokat. Például a nagymama által frissen fejt, habzó tej üdeségét vagy a heti vásárok pecsenyesütőinek hurka-, kolbász-, halillatorgiáját. Képes voltam éjjel kettőkor felkelni, hogy Misi bácsival beszerezhessek a harminc-három kilométerre lévő Bajára, a városok városába, a vásárra. Nekem Baja volt Bagdad, New York, London, Párizs és Budapest.”

Régen lebontották már a falu központjában a négyemeletes malomépületet, amelybe egykor székérszám szállították a bácskai gazdák örletni búzájukat, Albert Flórián 2007-es visszaemlékezé-

Pályaszéli költészet

„Olyan vagy, mint apád, az is így ugrott nekem a múlt héten, csak azt elkergettem. Magára is zárta a műhelyajtót.”

„Küllőd tiszta szerb falu a határ túoldalán, múltkor járt ott a haver, öklömnyi mokkával jött vissza a szeme alatt. Mondta is, nem értik ezek a politikát...”

„Mit fetreng ez itt? Hozd a disznópörköltöt, csak vigyázz, nehogy odasüsd a zsirját, mint a múltkor!”

„Ifista? Ez?! Legfeljebb nyolcadikos! Csak megbukott az oviban alvásból meg gyurmából. Előbb még a cserékkel cigizett az öltöző mögött...”

se nyomán azonban felsejlik előtűnik a negyvenes-ötvenes évek hercegszántói világa. Az aranylabdás édesapja, Albert János jó módú malomtulajdonosnak számított, sokác felesége, Jelity Magdolna három fiúval, Jánossal (1930), Ferencel (1933) és Flóriánnal (1941) ajándékozta meg, miután három lányukat korán eltemették. Csörömpölve futottak be a malomhoz a megrakott kocsik, molnárlegények sűrögtek-forogtak, zajosan teltek a mindennapok, az idilli idők emlékét ma is őrzik a falubeliek: „Jani bácsinak volt egy főmolnárja, az örökké viccelt. Egyszer vittek hozzá egy szekér búzát, de alig vánszorgott a ló. Mondta, majd ő kideríti, mi a baja. Megkérte, valaki emelje fel a farkát, amíg ő belenéz a szájába. Rögtön meg is állapította: »Bizonyosan bélszavardása van, mert én nem látom magát!«”

„Zdravo! Jasam misliła dacete jucer doc! – köszönt a kapuban az utolsó szántói Albert-rokon, a 81 éves Jelity Anica néni, Albert Flórián édesanyjának unokatestvére, majd miután kiderül, hogy nem beszélek „sokacul”, magyarul is elmondja, azt hitte, előző nap érkeztem. – Eleven volt a Flóri, nem egy olyan tedd ki, hadd hüljön gyerek. Külsőre inkább sváb apjára ütött, mintsem barna hajú, fekete szemű anyjára. Később kevesen tudták róla, hogy tud horvátul. Egyszer Jugóban fociballozott, mondták egymásnak a másik csapat játékosai, hogy csak ez a német ne lenne itt. A meccs után odament hozzájuk, kezet fogott velük, és horvátul köszöntötte őket. Leesett az álluk a csodálkozástól.”

Itt idézzük a szerb Dragan Dzsajics nyilatkozatát, aki 1968-ban, Rio de Janeiróban játékos-társa volt a világválogatottban a

brazilok elleni, 2:1-re elveszített mérkőzésen: „A tréner csak annyit kért, játsszam meg közepén Albertet, a többitől ne féljek. Szófogadó voltam, egy cselsorozat után közepre passzoltam, s Albert, akivel szerbül is megértettük egymást, a rá jellemző eleganciával lött gólt.”

A 2080 lelket számláló Hercegszántón a lakosság 12,2 százaléka horvát, 3,8 százaléka szerb, a békés együttélésnek megvannak a régi szabályai. A katolikus templomban minden vasárnap tízkor magyar, negyed tizenkettőkor horvát („sokac”) mise van, ám a karácsonyi éjjeli misét az egyik évben magyarul, a másikban horvátul mondják. Számon tartják azt is, hogy az énekek közül hány szól ilyen, hány olyan nyelven.

Az Albert fiúkat sem a nemzetiségi kérdés hajtotta el Szántóról. Flórián hároméves sem volt édesanyja halálakor, anyai nagyszüleinél és nagynénjénél nevelkedett a Tátra utcában – mígnem 1952-ben egy vasárnap a nagymise után olyat látott a falu, ami után a családnak nem volt maradása.

„Államosították a malmot, Albert Jánost kuláknak nyilvánították, megbélyegezték – mondja Szerletics Imre, aki gyermekként élte át a szomorú napot. – Emlékszem, jött haza apám, és elhülve meséli anyámnak, mit műveltek a Jancsi bácsival. Lánkra verve vezették az utcán, miközben üres

liszteszsákokat lobogtatva kellett kiabálnia, hogy így jár, aki lop! Most is hallom apám hangját: »Jaj, jaj, milyen világ lesz most...«”

Ma már tudjuk, milyen. Alberték Budapestre költöztek, Flóriánból neves futballista, a Ferencváros csatára, 75-szörös válogatott lett, Hercegszántó pedig élte a maga csendes életét. A helyi csapatot a tsz segítette, 1974-ben a Magyar Népköztársasági Kupa-mérkőzésen a Bp. Honvéd játékosai hagytak itt tizenöt gólt (15-0) a szó szerint fákról csüngő, négyezer szántói szurkolónak, cserébe jó vacsorát kaptak, és megforgattak néhány pirospozsgás, táncos ked-

HERCEGSZÁNTÓ Barangolás a magyar futball rejtett tájain

Sorozat a szombati Nemzeti Sportban, a szerdai Hajrá, foci!-ban és a hatszofuves.blog.nepsport.hu oldalon. Albert Flórián szülőfaluja régi titkok öröke, az utolsó helyi rokon az aranylabdás anyanyelvén, „sokacul” köszön, a meccs után még mezben szisszen a sör.

Az utolsó szántói Albert-rokon Jelity Anica néni, az anyai unokatestvér

Hároméves sem volt Albert Flórián anyja halálakor, nagynénje nevelte a Tátra utcai házban

Gyermekkor emléke: motornyeregben a jó módú malomtulajdonos, Albert János fia, a későbbi világhírű futballista

Az édesanya, Jelity Magdolna és az anyai nagyszülők sokác viseletben

Nem jött a Fradi

Kiefer József, Albert Flórián gyermekkori barátja

Varga Gábor, a hercegszántói Teaház tulajdonosa

Vélín Marín, a sportkör volt elnöke

„Nem bírtunk focizni a Flóriával, mindig kicselezett. A kisebbik bátyja, a Feri még nála is ügyesebb volt. Őt Baján ütötte el egy busz, alatta maradt a biciklivel!”

„A falu hírességei közül tavaly Albert Flórián mellett Villányi Zsigmond öttusázónak és Vujicsics Tihámer zeneszerzőnek rendeztünk emlékkiállítását. Széptememberben Albert-emlékbeatmisét tartunk az Omega zenekar oratóriumának bemutatásával a Vodica-Máriakertben, a világ legnagyobb, több mint tíz méteres rozsdamentes acél Mária-szobránál.”

„Jártunk Albertné Pesten, a szántói ak nevében kértük, hogy egyszer, csak egyszer hozza le Fradit. Álltuk volt az utazást, a végül déglátást. De nem hozta...”

A gyermek

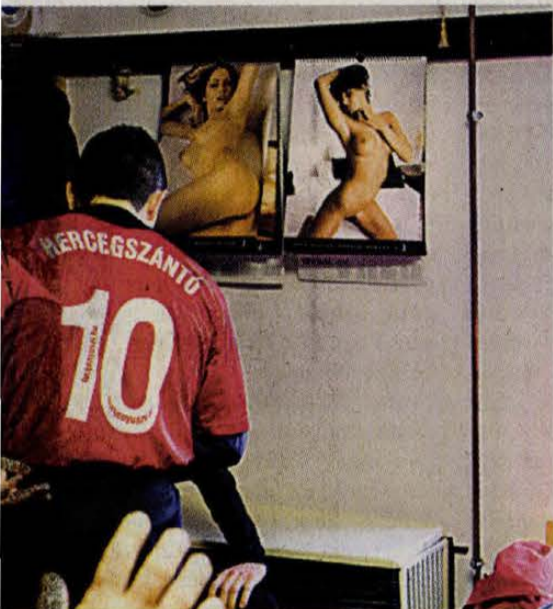

HERCEGSZÁNTÓI FC

Szín: piros-fehér
Alapítás éve: ismeretlen (1948 előtt)
Korábbi elnevezések: Hercegszántói EPOSz, Hercegszántói DISz, Hercegszántói TSZ SE
Említésre méltó siker: Szabad Föld-kupa-győzelem (1974)

A nagy rivális: Dávod, a szomszéd falu („Onnan még jó idő nem jött”)
Bajnokság: Bács-Kiskun megyei III. osztály, déli csoport
Állás: 7. hely (11 csapatból)
Költségvetés: évi 1,2 millió forint (ebből önkormányzati forrás 700 ezer forint)
Edzés: kedden és pénteken

HERCEGSZÁNTÓ SZEREMLE IFI **1 (0)**
2 (0)
 Felkészülési mérkőzés 2015. március 1., vasárnap
Hercegszántó, 50 néző
G: Farkas Zoltán (11-esből), ill. Lukács Renátó, Nagy Tamás

„Én csak annyit akartam elérni, hogy a lefűzés után előbb öltözzenek át, és csak aztán nyissák ki a sört...”

FOTÓK: REVICZKY ZSOLT

kitaposott réten üzött kamaszjáték, a „picsázás”. A szabály egyszerű: ha a kapus kap három rúgott meg egy fejes gólt, megfordul, és kitolt fenékel várja a társak bombáit. Amelyik lövő hibázik, melléáll, így növelve a következő találati esélyét. Aligha kell részletezni, mit jelent a sport továbbfejlesztett válfaja, a „meztelen picsázás”...

A Hercegszántói FC azonban 2008-ban feltámadt poraiból, egy ideig a kevesebb utazás kedvéért átkerékedett a Baranya megyei bajnokságba – papíron még ma is Homorúd a székhely –, mellesleg a szomszédolás a mohácsi kompnál is alkalmat adott a győzelmek után egy-két, a szokásosnál hullámzóbb átkelésre. Nagylelkű főszponzor ma a helyi mezőgazdasági vállalat (nem függetlenül attól, hogy az egyik játékos édesapja a sertésüzem vezetője), és ami ilyen szinten ritka, a pályát a falu felőli térfélen ki lehet világítani (nem függetlenül a fáradhatatlan edző, Szilágyi János egyik áramszolgáltatónál betöltött állásától). Előbb-utóbb a másik térfélen is lesz fény, a Szeremle ifi elleni meccs tapasztalata alapján hamarabb, mint hogy a kétezres évekbeli edző, Kovács Ferenc álma teljesüljön: „Én csak annyit akartam elérni, hogy a lefűzés után előbb öltözzenek át, és csak aztán nyissák ki a sört.”

De nem is készül itt senki Albert Flóriánnak...

A HELY SZELLEME Bőrpántos fapapucs

Élt a faluban valamikor egy futballrajongó cipész, Simon Jancsi bácsi, aki a hetvenes években teljes garnitúra bőrpántos fapapucsot készített a csapatnak. Az elnyúlhatatlan darabok azóta is hétről hétre csatognak az öltöző kövezetén.

vű lányt a presszóban. Az idény csúcspontjaként a Fadd elleni 3-3-mal a szántóiak elnyerték a Szabad Föld-kupát a Népstadionban. Aztán jöttek a legendás túrák „Jugóba”, „Cseszkóba” meg „Németbe”, ötven kiló kávéért vett megzarnitúrával, meccs utáni asztalon táncolással.

A termelőségzövetkezet azonban idővel megszűnt, átalakult, az anyagi és utánpótlásongoddal küzdő sportegyesület pedig a kétezres

évek közepén rövid időre le is állt. Így esett meg az a kínos eset, hogy amikor Albert Flórián sok-sok év után, 2007 júliusában elutazott Hercegszántóra átvenni a falunapon a Feigl József polgármester kezdeményezésére neki szánt díszpolgári címet (a lufiborotváló-, a medicinlabda-lapátoló és a fejmezőverseny után), a településnek éppen nem volt futballcsapata.

Maradt akkoriban a fiataloknak a pályá mögött, a derékig érő gazban

Amikor a Bp. Honvéd 1974-ben Szántón járt, az emberek a fákon is lógtak

LGÁRMESTERI FÉLHIVATAL

FEIGL JÓZSEF, Hercegszántó polgármestere

AZ UTOLSÓ ÍGÉRET. „A hetvenedik születésnapján, étezer-tizenegy szeptember tizenötödikén hívtam Albert Flóriánt, abban maradtunk, valamelyik téli estén csinálunk neki egy emlékműsort, lejön hozzánk. Mondta, összalakodik a szíve, kicsit be kell feküdnie a kórházba, de semmi komoly. Ez volt az utolsó beszélgetésünk, másfél ónapra rá halt meg.”

GY ÉKEZET. „Hogy sokak vagy sokák? Mohácson soknak mondják magukat a horvát kötődésű helyiek, nálunk sokacnak, és nem is veszik jó néven, ha sokácozzák

őket. Korábban párhuzamosan működött itt magyar és horvát iskola, a kettő fenntartása azonban óriási költséget emésztett fel, mára csak a horvát maradt. Körülbelül tíz százalék, aki kivette a gyerekeit az összevonáskor.”

ÜBERELHETETLEN. „Olyan utlílet van nálunk, mint sehol máshol! Az országban egyedülálló módon az összlakosság három százaléka versenyez, ami annyit jelent, mintha Budapesten hatvanhatezren játszanának. Titkos tervünk, hogy egyszer elhívjuk körünkbe a miniszterelnök urat, az ulti köztudott kedvelőjét.”

INTERJÚ»

Hármat vágott, helyzet nélkül

András Sándor 39 éves, beállós, a hercegszántói csapat vezéregyénisége. Nyugodt alkat, szavának súlya van az öltözőben. A Szeremle ifi elleni meccset sérülés miatt ki kellett hagynia, a péntek esti edzésre is civilben érkezett, egy maszek munka miatt jókora késéssel. Üzent a többiekkel, nem túl nagyok a disznók, úgyhogy talán fél hétre már odaér.

Hányat vágott?
Hármat. Nyolcvan-kilencven kilósakat. Többen voltunk rá. Az egyik tette a rénfára, a másik forrázta, én meg pörkölttem, beleztem, elosztjuk ilyenkor a feladatokat.

Mennyiért vállalja?
Az attól függ. Ha egyedül vagyok, kétmázsás disznóért kérek tízezeret. Ilyenkor, téli időben szinte minden szombaton hívnak valahova, gyakran pénteken is.

Lehet, együgyű kérdés, de milyen érzés disznót ölni?
Amikor ott vagy, nem mérlegelsz. Persze dolgozik az adrenalin. Disznóóló pisztollyal vagy árammal megy a dolog, így azért humánusabb, mint késsel. Malachoz viszont már nem megyek, az lelkiileg más.

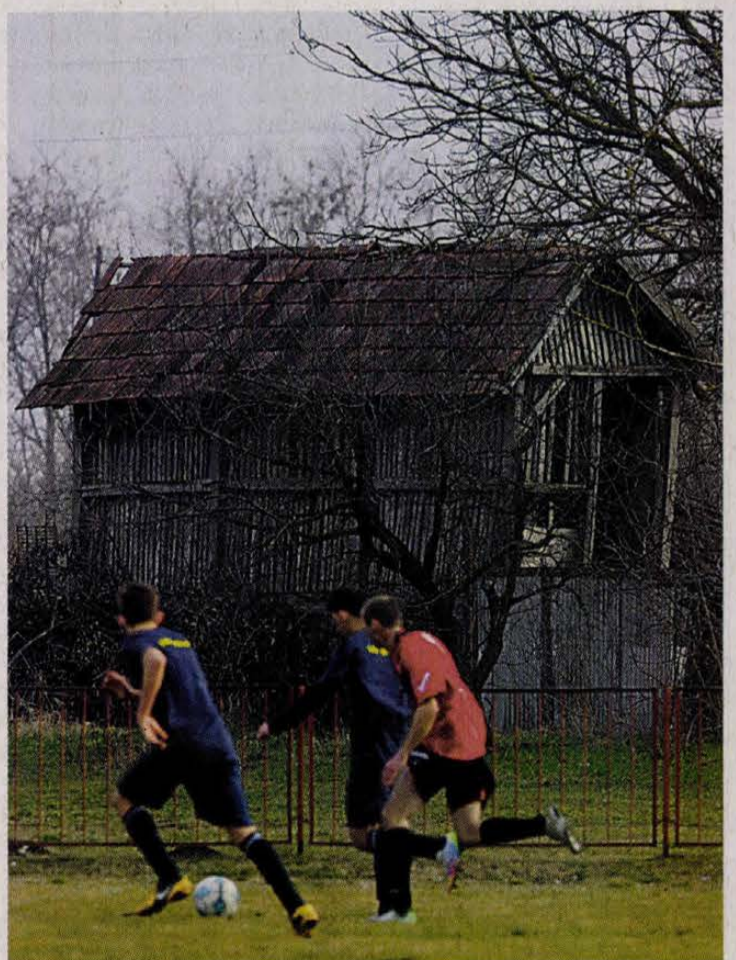
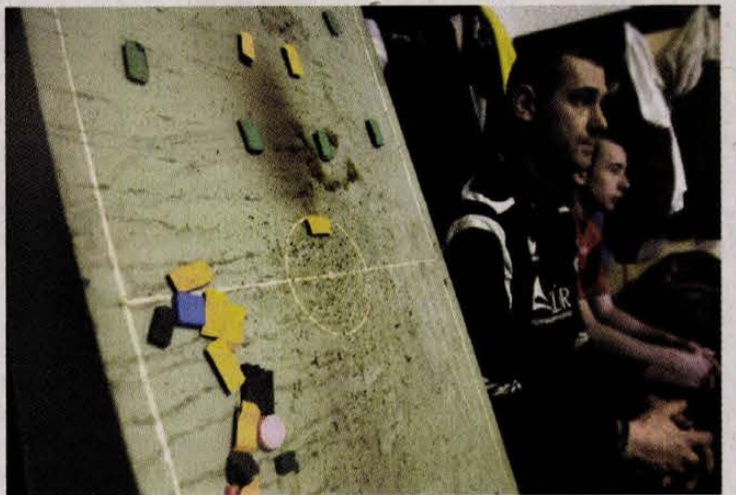
Szép, hogy sérülten is kijött az edzésre.
Itt voltam kedden is, kicsit kitarítottam az öltözőt. Ahogy melegszik az idő, jönnek elő a legyek is, volt belőlük elég.

Mikor játszhat újra?
Talán a jövő hétre rendbe jövök. A múltkor egy vágásnál kiújult a lágyéksérvem, jó nagy példányt kellett emelni, meghúztam magam.

Melyik volt a legemlékezetesebb meccse?
Néhány éve történt, Versenden játszottuk. Előző ősszel megvertük őket három egyre, kemény meccs volt, azt ígérték, a visszavágón vér folyik majd. Ez egy baranyai csapat, a játékosok kilencven százaléka roma. Az első félidőben szinte egyérintőznünk kellett, rögtön odarúgtak, csak lábra mentek. A szünetben kettő egyre vezettek, mondta az edzőnk, hogy ebből elég, menjünk haza. Mégis maradtunk, és a végén mi győztünk három kettőre.

Hercegszántón a magyar vagy a horvát iskolába járt?
A horvátba. Apám magyar, anyám sokak, itt nem jelent gondot az együttélés. Néha jól jött, hogy tudok horvátul.

Például?
A délszláv háború után, amikor tömegével jártak át a szerbek építőanyagért, cementért, paláért, drótért. Rendes állásban a helyi vasboltban vagyok eladó, akkoriban volt forgalom bőven.

NOTESZ » A hálás bácskai talaj

Télen szerencsésük van a hercegszántóiaknak az 51-es út mellett fekvő pályával, a kemény, szomjas talaj hamar elnyeli a csapadékot, eső után fél órával már lehet rajta játszani. Ez a február-márciusi időszakban kulcskérdés, hiszen a régióban a legközelebb Szekszárdon található műfüves pályá (igaz, a tervek szerint a közeljövőben Baján is épül egy), nem véletlen, hogy a Bács-Kiskun megyei III. osztály rajtját két héttel el kellett halasztani. A csapat javarészt helyiekből áll, de jött játékos a jelenleg csapat nélküli Dávodról, valamint Csátaljáról, Nagybaracsokról és Garáról is, a keretből nyolcan dolgoznak a határrendszertnél. Jó szellemű, egységes, munkára nyitott társaság, Szilágyi János edzőnek nincs nehézsége. Utánpótlás viszont nincsen, ami borús jövőt fest: messze már a nyolcvanas évek aranykora, amikor Szántón felnőtt-, ifi- és serdülőcsapat egymást váltotta a pályán.